

Szczyt formatu Quad – potwierdzenie kluczowej roli w Indo-Pacyfiku

Patryk Kugiel

12 marca odbyło się zdalnie pierwsze w historii spotkanie przywódców Australii, Indii, Japonii i USA w formule Quad. Liderzy zapowiedzieli wspólną inicjatywę szczepionkową, a także instytucjonalizację i poszerzenie współpracy. Szczyt potwierdził, że Indo-Pacyfik jest najważniejszym kierunkiem polityki zagranicznej USA, a Quad staje się trwałym elementem architektury regionalnej.

Czym jest Quad?

Quad, czyli Czerostronny Dialog Bezpieczeństwa, jest forum konsultacji między demokratycznymi mocarstwami regionu Indo-Pacyfiku. Choć pierwsze spotkanie tego wówczas nieformalnego formatu odbyło się w maju 2007 r., jego rozwój nastąpił dopiero za prezydentury Donalda Trumpa, który uważał Quad za [narzędzie rywalizacji z Chinami](#). We wrześniu 2019 r. podniesiono rangę dialogu do poziomu ministrów spraw zagranicznych. Ich drugie spotkanie odbyło się w Japonii we wrześniu ub.r., a w listopadzie państwa grupy Quad przeprowadziły pierwsze wspólne ćwiczenia marynarki wojennej. Na zacieśnienie kontaktów wpłynęło pogorszenie relacji Australii i [Indii](#) z Chinami w 2020 r. Trzecie spotkanie szefów MSZ w lutym br. potwierdziło, że administracja Bidena będzie angażować się w ten format.

Co ustalono na szczycie?

Głównymi tematami rozmów była walka z pandemią, zmianami klimatu i terroryzmem, a także współpraca gospodarcza. Po raz pierwszy spotkanie Quadu przyniosło wspólne oświadczenie, w którym członkowie przedstawili wizję Indo-Pacyfiku jako regionu „otwartego, wolnego, inkluzywnego i opartego na prawie”. Konkretnym wynikiem szczytu jest zapowiedź wsparcia produkcji w Indiach 1 mld amerykańskich szczepionek przeciwko COVID-19 i ich dystrybucji w państwach Indo-Pacyfiku. Ustalono powołanie trzech grup roboczych: ds. szczepionek, nowych technologii i klimatu. Przynajmniej raz w roku mają być

organizowane rozmowy ministrów spraw zagranicznych, a w br. przywódcy planują spotkać się osobiście jeszcze raz. W oświadczeniu nie wymienia się Chin. W ten sposób liderzy chcieli przedstawić Quad nie jako siłę wymierzoną w kogokolwiek, ale działającą na rzecz wspólnego dobra w regionie.

Jakie jest międzynarodowe znaczenie spotkania?

Szczyt umocnił Quad jako kluczowe forum współpracy w Indo-Pacyfiku i wprowadził istotne zmiany w funkcjonowaniu formatu. Po pierwsze, przechodzi on z etapu konsultacji do wspólnych działań. Po drugie, rozszerza pole współpracy poza sprawy bezpieczeństwa, obejmując większość kluczowych wyzwań w regionie. Po trzecie, [zmienia się strategia rywalizacji z Chinami](#) – z konfrontacji na konkurencję. Quad chce zaoferować atrakcyjniejszą od chińskiej ofertę gospodarczą, zdrowotną i polityczną. Takie podejście będzie pozytywnie odebrane przez większość państw w regionie, które negatywnie oceniały konfrontacyjne podejście administracji Trumpa. Wzmocnienie Quadu będzie jednak odebrane jako poważne zagrożenie przez Chiny, określające forum jako „antychiński sojusz” lub „azjatyckie NATO”.

Jakie są perspektywy rozwoju Quadu?

Zaangażowanie na najwyższym szczeblu daje nową dynamikę rozwojowi Quadu. W najbliższych miesiącach należy oczekiwać pogłębienia współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa, w tym intensyfikacji ćwiczeń wojskowych. Quad stanie się też ważnym forum koordynacji działań

KOMENTARZ PISM

w innych obszarach, w tym w odbudowie gospodarek po pandemii, zwiększając odporność państw regionu na wpływy Chin. Można oczekiwać też wspólnych inicjatyw dyplomatycznych wobec wyzwań w regionie, w tym dotyczących Półwyspu Koreańskiego, puczu w Mjanmie czy bezpieczeństwa morskiego. Grupa będzie otwarta na współpracę z nowymi partnerami w ramach formuły Quad plus. Nie przekształci się jednak w formalny sojusz wojskowy, głównie z powodu niechęci Indii, które jako jedyne nie są związane z USA paktem obronnym. Intensywność współpracy będzie w dużym stopniu zależała od dalszych działań Chin.

Co to oznacza dla UE i NATO?

Szczyt potwierdza, że centrum globalnej polityki i gospodarki przesunęło się już ze strefy transatlantyckiej do Indo-Pacyfiku, który stał się dla USA najważniejszym obszarem strategicznym. Wymaga to aktualizacji podejścia do regionu przez UE i NATO. Nieprzypadkowo w dniu szczytu Wysoki przedstawiciel UE ds. polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Josep Borrell opublikował tekst, w którym podkreślił wagę Indo-Pacyfiku dla Unii i zapowiedział stworzenie wspólnej wizji unijnego zaangażowania w regionie. Dokument ma powstać do końca br., a wytyczne do jego tworzenia zostaną najprawdopodobniej przyjęte na następnej Radzie Europejskiej. Zmiana priorytetów USA może prowadzić do zmniejszenia zaangażowania tego państwa w Europie i będzie wymagała uwzględnienia Indo-Pacyfiku w strategii NATO.